

M.A. (SANSKRIT) Semester - 1 (CBCS) Examination**OCT/NOV-2025 (AS PER SYLLABUS YEAR JUNE-2018)****ALANKARSHASHTRA: KAVYAPRAKASH & SAHITYADARPANA(ELECTIVE)****Time: 2:30 Hours****Marks: 70****Instructions:**

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

- प्रश्न-१ नीचेनामांथी कोष्ठपक्षे भेनो आवश्यक् नोध साथे अनुवाद करो. (१४)
- Que-1 Translate with necessary notes any two of the following. (14)
- १) व्यङ्ग्यमेवं गुणीभूतव्यङ्ग्याष्टौ भिदाः स्मृताः ।
 - २) एषां भेदा यथायोगं वेदितव्याश्च पूर्ववत् ।
 - ३) अन्योन्ययोगादेवं स्याद् भेदसंख्यातिभूयसौ ।
 - ४) ना दृष्टेन न दृष्टेन भवता लभ्यते सुखम् ।
- प्रश्न-२ कोष्ठपक्षे वे परिच्छेदो नो अनुवाद जरुरी नोध साथे करो. (१४)
- Que-2 Translate any two of the following passages with. (14)
- १) किञ्च काव्याद्वर्म प्राप्तिर्भगवन्नारायणचरजारविन्दस्तवाहिना., 'एकः शब्दः सुप्रयुक्तः सम्यज्ञातः स्वर्गलोके कामदुग्धभवति' इत्यादिवदवाक्येभ्यश्च सुप्रसिद्धैव । अर्थप्राप्तिश्च प्रत्यक्षसिद्धा । कामप्राप्तिश्चार्थद्वारैव । भोक्षप्राप्तिश्चैतज्जन्यधर्मफलाननु संघानात्, मोक्षोपयोजिवाक्ये व्युत्पत्त्याधायकत्वाश्च । चतुर्वर्गप्राप्तिर्हि वेदशास्त्रो ज्यो जीरस्तया दुःखादेव परिणतबुद्धिनामेव जायते ।
 - २) गुणानां रसैकधर्मत्वस्य 'ये रसस्याङ्गीनो धर्माः सौयदिय इवात्मनः' इत्यादिना तनैव प्रतिपादितत्वात् । 'रसाभिव्यकाकत्वेनोपयारत उपद्यतइति चेत् तथाडप्युक्तम् । तथाहि तयोः काव्यस्वरुपणभिमतयोः शब्दार्थयो रसोडस्ति, नवा ? नास्तियेद गुणकत्व-भपि नास्ति, गुणनां तदन्वयव्यतिरकानु विधायित्कत् । अस्ति चित । कथं नोक्तं रसवन्ताविति विशेषणम् ।
 - ३) वाक्यं रसात्मकं काव्यम् रसस्वरुपं निरुचदिष्यामः । रस एवात्मा साररुपतया जिह्वनाधायको चस्या तेन विना तस्य काव्यत्वानङ्गकारात् । 'रस्यते इति रसः' इति व्युत्पत्ति योगादभावतदाभासाद योडपि गृहयन्ते । तत्र रसो यथा ।
 - ४) उत्कर्ष हेतवः प्रोक्ता गुणालङ्कारज्ञातयः । गुणाः शौर्यादिवत्, अलंकाराः कटककुण्डलादिवत्, रीतयोडवयवसंस्थान विशेषवत् । देहदारणेव शब्दार्थ द्वारेण तस्यैव काव्यस्यात्मभूतं रसमुष्कर्षसयन्तः काव्यास्योत्कर्षका इत्युच्यन्ते । इह यद्यपि गुणानां रसधर्मत्वं तथापि गुणशब्दोडत्र गुणाभिव्यञ्जक शब्दार्थयोरुपचर्यते ।
- प्रश्न-३ आचार्य मम्मटनुं काव्यशास्त्रमां प्रधान मूलवो. (१४)
- Que-3 Evaluate the contribution of 'आचार्य मम्मट' to the Sanskrit poetics. (14)
- अथवा / OR
- प्रश्न-३ आचार्य मम्मटे वर्णवेली व्यंजना सिध्धिनी यर्या करो. (१४)
- Que-3 Discuss the vyajanasidhi Explained by 'आचार्य मम्मट'.
- प्रश्न-४ विश्वनाथनां मते काव्यप्रयोजननी यर्या करो. (१४)
- Que-4 Discuss- 'काव्यप्रयोजनानि' according to विश्वनाथ. (14)
- अथवा / OR
- प्रश्न-४ साहित्य शास्त्रनां संप्रदायो पर सविस्तर नोध वप्नो. (१४)
- Que-4 Write a detail note on 'साहित्य सम्प्रदायः' ।
- प्रश्न-५ नीचेनामांथी गमे ते वे पर टूंकनोध वप्नो. (१४)
- Que-5 Write note on any two of the following. (14)
- १) आचार्य मम्मटस्य विद्वता ।
 - २) आचार्य मम्मट दृष्टवा काव्यकारणम् ।
 - ३) आचार्य विश्वनाथस्य जीवनम् ।
 - ४) साहित्य दर्पणरुप मंगलाचरणम् ।
